

۲۰۲۱۸۸۸

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

آسب‌شناسی بنیه اقتصاد مقاومتی

از دکتر فقر و نابرابری

www.ketab.ir

سرشناسه: جهانگرد، فاطمه، ۱۳۵۴ -

عنوان و نام پدیدآور: آسیب‌شناسی بنیه اقتصاد مقاومتی از نظر فقر و نابرابری / مجری فاطمه جهانگرد؛ تهیه و تدوین مؤسسه تحقیقاتی تدبیر اقتصاد؛ ناظر علمی محمد جعفری.

مشخصات نشر: تهران: مؤسسه تحقیقاتی تدبیر اقتصاد، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری: ۷۲ ص.: مصور، جدول، نمودار؛ ۲۱/۵×۲۱/۵ س.م.

فروست: مطالعات امنیت اقتصادی؛ ۱۲۲.

شابک: ۹۰۰۰۰ ریال؛ 978-600-8083-41-2

وضعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع: فقر -- ایران -- سیاست دولت: Poverty -- Government policy -- Iran

م. ذ. ع: کمک‌های اقتصادی داخلی -- ایران: Economic assistance, Domestic -- Iran

موضوع: اقرا -- ایران - خدمات: Poor -- Services for -- Iran

م. ذ. ع: ایران -- سیاست اقتصادی -- آینده نگری: Iran -- Economic policy -- Forecasting

شناسه افزوده: محمد، ۱۳۵۹ اردیبهشت - ناظر؛ مؤسسه تحقیقاتی تدبیر اقتصاد

شناسه افزوده: Tadbir Institute for Economic Research

رده‌بندی د. ک. ۳۰: H۰۰۰۰۰۰۰۰ ۱۳۸۴ ج ۹ ف/۷

رده‌بندی دیویی: ۳۳۰

شماره کتابشناسی ملی: ۵۱ ۲۹۱۹

آسیب‌شناسی بنیه اقتصاد مقاومتی از نظر فقر و نابرابری

تهیه و تدوین: مؤسسه تحقیقاتی تدبیر اقتصاد

صفحه‌آرایی: منصوره صادقی

طراح جلد: محمدرضا امانی

چاپ نخست: اردیبهشت ۱۳۹۷

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه

قیمت: ۹۰۰۰۰ ریال

مؤسسه تحقیقاتی تدبیر اقتصاد

تهران، خیابان کریمخان، خیابان آبان جنوبی، کوچه هورزاد، ساختمان شماره ۶ طبقه ۳

صندوق پستی: ۱۴۴۵۵-۶۵۳

www.tier.ir

info@tier.ir

تلفن: ۸۸۹۰۸۵۲۸

دورنگار: ۸۸۹۱۸۶۱۱

تمام حقوق متعلق به مؤسسه تحقیقاتی تدبیر اقتصاد است.

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

پیشگفتار.....	۱
۱-۱- مقدمه.....	۳
۲- مفاهیم و تعاریف.....	۴
۳- اهمیت توجه به مسأله فقرزدایی.....	۹
۴- وضعیت فقر در دهه‌های اول تا پنجم توسعه کشور.....	۱۲
۴-۱- برنامه اول توسعه (۱۳۶۸-۱۳۷۲).....	۱۳
۴-۲- برنامه دوم توسعه (۱۳۷۸-۱۳۸۰).....	۱۷
۴-۳- برنامه سوم توسعه (۱۳۸۰-۱۳۸۴).....	۱۹
۴-۴- برنامه چهارم توسعه (۱۳۸۴-۱۳۸۸).....	۲۰
۴-۵- برنامه پنجم توسعه (۱۳۹۴-۱۴۰۰).....	۲۱
۴-۶- مهم‌ترین معیار سنجش فقر در ایران (شاخص ضریب جینی).....	۲۴
۵- کانون‌های آسیب‌پذیری بینه اقتصاد مقاومتی کشور از نظر فقر.....	۳۰
۵-۱- تورم و فقر.....	۳۰
۵-۲- بیکاری و فقر.....	۳۵
۵-۳- فقدان آموزش و بهداشت و فقر.....	۳۶
۵-۴- رشد جمعیت و فقر.....	۳۷
۵-۵- ضعف مدیریت و تخصیص نیروی انسانی و فقر.....	۴۰
۵-۶- بازدهی پایین و ناکارایی در تخصیص منابع و فقر.....	۴۱
۶- شاخص ضریب جینی در جهان.....	۴۱
۷- مشکلات و چالش‌های مهم پیش رو در اقتصاد مقاومتی از منظر فقر.....	۴۳

- ۷-۱- آثار اقتصادی فقر ۴۴
- ۷-۲- آثار فرهنگی فقر ۴۵
- ۷-۳- آثار اجتماعی فقر ۴۶
- ۸- امتیازات و منابع کشور برای مبارزه با فقر در اقتصاد مقاومتی ۴۷
- ۸-۱- منابع طبیعی فراوان و کاهش فقر ۴۷
- ۸-۲- نیروی کار جوان و تحصیلکرده و کاهش فقر ۵۰
- ۸-۳- راهکارهای دین مبین اسلام در کاهش فقر ۵۱
- ۸-۴- وقف و جلوگیری از فقر ۵۲
- ۸-۵- وجود نرد خیر و مؤسسه‌های خیریه و کاهش فقر ۵۳
- ۸-۶- پنجره فرصت جمعیتی و کاهش فقر ۵۳
- ۹- جمع‌بندی ۵۵
- ۱۰- راهکارها و پیشنهادها ۵۸
- ۱۰-۱- امنیت غذایی ۵۸
- ۱۰-۲- بهداشت و درمان ۵۸
- ۱۰-۳- آموزش و پرورش ۵۸
- ۱۰-۴- استفاده از پنجره فرصت جمعیتی ۵۹
- ۱۰-۵- ریسک و بیمه ۶۳
- ۱۰-۶- تسهیلات توانمندسازی برای فقرا ۶۳
- ۱۰-۷- پس‌انداز تدریجی فقرا ۶۴
- ۱۰-۸- توزیع عادلانه منابع تولید و درآمدها ۶۴
- ۱۰-۹- کارآفرینی ۶۵
- منابع ۶۷

پیشگفتار

فقر از جمله پدیده‌های مخرب در اقتصاد هر جامعه‌ای به شمار می‌آید که در کنار آثار اقتصادی، دارای تبعات منفی اجتماعی، سیاسی، امنیتی و فرهنگی نیز است. دولت‌ها مبارزه با فقر و نابرابری را همواره در اولویت برنامه‌های اقتصادی خود مدنظر قرار داده‌اند. هرچند این تلاش‌ها قابل تقدیر است، اما همچنان پدیده فقر و نابرابری به‌عنوان یک پدیده منفی و مخرب در اقتصاد ایران قابل مشاهده است. از این رو، برنامه‌ریزی برای کاهش فقر و نابرابری در اقتصاد ایران همچنان نیز است مورد توجه ویژه قرار گیرد.

شوکه‌های مختلف داخلی و خارجی در کنار آثار سیاست‌های مختلف اقتصادی می‌توانند بر وضعیت فقر و نابرابری در کشور دامن زده و آثار فقر و نابرابری در اقتصاد را عمیق‌تر نمایند. توجه به اندیشه‌ورزی مقام معظم رهبری برای مقابله با شوک‌های داخلی و خارجی در قالب ابلاغ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، این سیاست‌های ظاهراً بالایی برای مقابله با فقر و نابرابری به صورت پایدار دارند. از این رو، بررسی طرفت‌های سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی در این حوزه ضروری است.

سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی در کنار توجه به حوزه‌های مختلف آسیب‌پذیری اقتصاد ملی به بحث رفاه مردم و کاهش فقر و نابرابری نیز توجه ویژه داشته است. در این سیاست‌ها، در بندهای مختلف به صورت مستقیم و غیرمستقیم به ریشه‌کن کردن فقر و نابرابری در اقتصاد کشور اشاره شده و افق مقابله با این پدیده را برای سیاست‌گذاران، روشن ساخته است.

۲..... آسیب‌شناسی بنیه اقتصاد مقاومتی از نظر فقر و نابرابری

با توجه به اهمیت مقابله با پدیده فقر و نابرابری در اقتصاد کشور و نیاز به تداوم و پایداری این مقابله، در این نوشتار به ظرفیت‌های سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی در مقابله با فقر و نابرابری پرداخته شده و تلاش شده است از ابعاد مختلف پدیده فقر و نابرابری مورد بحث و بررسی قرار گیرد.

۱. توجه به رسالت مرکز تحقیقاتی تدبیر اقتصاد در انجام مطالعات بین‌رشته‌ای از نگاه امنیت اقتصادی، امید است این نوشتار در راستای تأمین و پایداری امنیت تنه‌گذاری کشور برای برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران مفید واقع شود.

مدیر مؤسسه تحقیقاتی

تدبیر اقتصاد